

Andreas condam Petri de Canturio, bilježnički zapisi 1353-1354. Državni arhiv u Zadru, priredili Robert Leljak i Josip Kolanović, svezak 1, Zadar 2001, 783 str.

Državni arhiv u Zadru započeo je krajem 1950-ih godina sustavno objavljivati spise zadarskih bilježnika. Prvi svezak, koji sadrži spise notara Henrika i Creste Tarallo, objavljen je 1959. godine, a tekst je pripremio Mirko Zjačić, nekadašnji arhivist Državnog arhiva u Zadru. Spise notara Creste Tarallo objavio je i Luka Jelić u *Vjestniku kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinskog zemaljskog arhiva u Zagrebu* (I/1899.-III/1901.), ali zbog nepotpunosti u njihovom objavljivanju, bilo je potrebno ponovno ih objaviti. Nakon deset godina bili su objavljeni spisi trojice zadarskih bilježnika: Ivana Qualisa, Ivana pok. Ivana i Gerarda iz Padove. Tekst su pripremili M. Zjačić i Jakov Stipišić. J. Stipišić pripremio je 1977. godine i spise notara Franje Manfreda de Surdis iz Piacenze, kao 3. svezak spisa zadarskih bilježnika.

Na ovu seriju nastavljaju se upravo objavljeni spisi zadarskog notara An-

drije pok. Petra iz Cantuà, koji je djelovao u Zadru od ožujka 1353. do svibnja 1356. godine, kao bilježnik zadarskoga Sudbenoga stola i zadarskoga kneza, te kao prisegnuti zadarski bilježnik. U zadarskom arhivu je sačuvano pet sveščića njegovih zapisa (imbrevijatura), od čega su u ovoj knjizi objavljena tri prva izvorna sveščića, dok za preostala dva priređivači najavljuju njihovo objavljivanje. Robert Leljak je prepisao latinski tekst te izradio hrvatske sažetke i kazala, a Josip Kolanović tekst sravnio s izvornikom, načinio redakciju teksta i kazala te kritički aparat i bilješke.

Knjiga je kompozicijski podijeljena na: *Predgovor* (str. 7), *Uvod* (str. 9-20), *Znakovi i kratice* (str. 21-22), *Primus quaternus rogationum* (str. 23-209), *Secundus quaternus imbreviaturarum* (str. 211-447), *Tertius liber breviaturarum* (str. 449-660), *Index personarum* (str. 661-728), *Index locorum* (str. 729-758), *Index rerum* (str. 759-780), *Dodatak* (str. 781-783). U prvom, uvodnom dijelu knjige (str. 9-22), J. Kolanović donosi podatke o bilježniku Andriji Petrovom iz Cantuà te o njegovim bilježničkim zapisima koji se čuvaju u Državnom arhivu u Zadru. Za razliku od pri-

jašnjih objavljivanja bilježničkih spisa, ovdje se posebna pažnja posvećuje vanjskim oznakama isprava te njihovoj paleografskoj analizi, dok su prijepisi isprava popraćeni kritičkim aparatom.

Na kraju knjige nalaze se kazala, podijeljena na *Kazalo imena*, *Kazalo mjesta* i *Stvarno kazalo*. Ovakvo iscrpna kazala od velike su pomoći prilikom korištenja ovih izvora. *Dodatak* donosi podatke o mjerama i novčarskom sustavu u Zadru u XV. stoljeću, preuzete iz knjige Tomislava Rukara "Zadar u XV. stoljeću, ekonomski razvoj i društveni odnosi", Zagreb 1977. te tlocrt Zadra krajem XIV. stoljeća, preuzet iz knjige Nade Klaić i Ive Petriciolija "Zadar u srednjem vijeku - Prošlost Zadra", knjiga II, Zadar 1976.

O važnosti objavljivanja ovakve vrste gradiva ne treba posebno govoriti. Notarske isprave predstavljaju glavni i najbolje sačuvani izvor za povijest svakodnevnoga života priobalne Hrvatske. Nastale kao posljedica težnje pojedinca da zaštiti svoja prava (zaštita imovine prilikom kupoprodaje, nasljeđivanja ili ženidbe), one donose podatke i o stanovanju, odjeći, nakitu, pokućstvu, oruđu i sl. Također su važan izvor za istraživanje onomastike, toponomastike, rodoslovlja i socijalnih struktura stanovništva u priobalnoj Hrvatskoj u srednjem vijeku.

Ladislav Dobrica

Georgi Dimitrov, DNEVNIK (9 mart 1933 – 6 februar 1949), Universitetsko izdatelstvo "Sv. Kliment Ohridski", Sofija 1997, 794 str.

Dnevnik Georgija Dimitrova autentično je svjedočanstvo koje bi moglo omogućiti lakše shvaćanje komunističke elite u tridesetim i četrdesetim godinama 20. stoljeća. Kako bismo posvjedočili značaj zapisâ, navest ćemo neke od važnijih epizoda iz Dimitrovljeva života. U svojoj 20-oj godini postao je član Bugarske radničke socijaldemokratske partije. Nakon raskola u stranci priklanja se revolucionarnom krilu, tzv. tijesnim socijalistima, gdje je izabran za člana biroa i zatim za sekretara sofijske partijske organizacije. Na međunarodnoj pozornici prvi se put pojavljuje na Balkanskoj demokratskoj konferenciji u Beogradu 1910. godine. Na mjestu sekretara CK KP Bugarske nalazio se od 1919. godine, pa do smrti 1949. U rujanskom antifašističkom ustanku 1923. zajedno s Vasilom Kolarovom nalazio se na čelu revolucionarnog komiteta. Nakon sloma ustanka bježi u Moskvu, a 1928. postaje član Izvršnog komiteta Kominterne. Sudovi u Bugarskoj dva su ga puta u odsustvu osudili na smrt. Kao sovjetski državljanin nalazio se u Berlinu u vrijeme paljenja Reichstaga, nakon čega je uhićen i optužen za sudjelovanje u tom činu. Na procesu u Leipzigu koji je vođen